

CRNA GORA, AGENCIJA ZA RAZVOJ I ZAŠTITU ORJENA - DOO HERCEG NOVI

Njegoševa 46, 85340 Herceg Novi, PIB: 03222985, tel: +382(0)31 321 600, e-mail: parkpriodeorjen@gmail.com
žr: NLB banka: 530-0000000027145-58

Broj: 127/26

Herceg Novi, 31.03.2026. godine

IZVJEŠTAJ O RADU AGENCIJE ZA RAZVOJ I ZAŠTITU ORJENA –HERCEG NOVI DOO ZA 2025. GODINU

SADRŽAJ

UVOD.....	1
1. SISTEM UPRAVLJANJA PODRUČJEM	3
1.1. Pokrenuti rad upravljača Parkom prirode	3
1.2. Efektivno i efikasno upravljanje	4
2. BIODIVERZITET.....	4
2.1. Očuvanje i zaštita	4
2.2. Rad čuvarske službe	4
2.3. Očuvanje, zaštita i obnova.....	6
3. KULTURNO NASLIJEĐE	7
3.1. Učešće na stručnim skupovima	7
3.2. Događaji sa kulturnom dimenzijom u kojima smo učestvovali.....	7
3.3. Naši događaji povezani sa kulturnom baštinom.....	8
3.4. Ostalo.....	8
4. EDUKACIJA I STRAŽIVANJA	9
4.1. Edukacija i interpretacija	9
4.2. Naučna istraživanja	9
5. PROMOCIJA I MARKETING.....	10
5.1. Razvoj turističkih sadržaja kroz organizovanje manifestacija	10
5.2. Organizovanje turističkih pješačkih tura.....	10
5.3. Nastupi na sajmovima i prezentacijama	11
5.4. Avanturistički park Vrbanj.....	12
5.5. Informativni kiosk na Škveru.....	12
5.6. Promocija putem digitalnog i tradicionalnog marketinga.....	12
6. RAZVOJ LOKALNE ZAJEDNICE I INFRASTRUKTURA.....	13
7. IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI FINANSIJSKOG PLANA AGENCIJE ZA RAZVOJ IZAŠTITU ORJENA DOO HERCEG NOVI ZA 2025. GODINU.....	14
ZAKLJUČAK.....	Error! Bookmark not defined.

UVOD

Osnov za donošenje:

U maju 2018. godine, Park Prirode Orjen je upisan u Centralni registar zaštićenih područja Crne Gore. Skupština opštine Herceg Novi je na sjednici održanoj dana 01.10.2018. godine donijela Odluku o davanju saglasnosti na Odluku predsjednika Opštine Herceg Novi o osnivanju Agencije za razvoj i zaštitu Orjena – Herceg Novi d.o.o. kao upravljača Parka prirode Orjen.

Izvještaj o radu Agencije kao upravljača Parka prirode „Orjen“ za 2025. godinu donosi se u skladu sa: Odlukom o osnivanju Parka prirode „Orjen“, Statutom društva i članom 56. Zakona o zaštiti prirode ("Službeni list Crne Gore", br. 054/16 od 15.08.2016, 018/19 od 22.03.2019, 084/24 od 06.09.2024).

Prioritetne aktivnosti

Prema Zakonu o zaštiti prirode ("Službeni list Crne Gore", br. 054/16, 018/19, 084/24) regionalni park ili park prirode je:

“Prostrani prirodni ili dijelom kultivisani lokalitet kopna ili mora, odnosno kopna i mora sa ekološkim obilježjima međunarodne i nacionalne važnosti i predionim vrijednostima. U regionalnom parku/parku prirode zabranjeno je vršiti radnje i aktivnosti i obavljati djelatnosti kojima se ugrožavaju obilježja, vrijednosti i uloga parka”.

Saglasno navedenoj definiciji primarni cilj rada Agencije za razvoj i zaštitu Orjena d.o.o. je zaštita i unaprijeđenje biodiverziteta i predionih vrijednosti Parka prirode Orjen; omogućavanje povećanja prihoda lokalnog stanovništva i poboljšanja uslova života, korišćenjem ekosistemskih usluga i razvijanjem turizma kao snažnog faktora dobrobiti lokalnog stanovništva i međusobne saradnje.

Odnos nacionalne kategorije "Park prirode" sa kategorijama upravljanja zaštićenim prirodnim dobrima Međunarodne unije za zaštitu prirode (IUCN).

Prema ciljevima upravljanja koji se predlažu ovom Studijom zaštite, na budući Park prirode „Orjen“ bi se mogle primjeniti smjernice iz IUCN-ove kategorije IV za upravljanje zaštićenim područjima prirode.

U ovu kategoriju spadaju zaštićena područja čiji je prioritetni cilj zaštita/očuvanje određenih vrsta ili staništa. Veliki dio područja u ovoj kategoriji zahtijeva redovne, aktivne intervencije za zadovoljavanje potreba određenih vrsta ili za održavanje staništa, ali to nije uslov za ovu kategoriju upravljanja zaštićenim područjima. Primarni cilj kategorije IV je održavanje potrebnog nivoa zaštite, očuvanja ili obnavljanja vrsta i staništa.

Planom rada 2025. godine i predlogom Petogodišnjeg plana (2024-2029) upravljanja predviđeno je sedam tematskih oblasti koje za cilj imaju sprovođenje i unaprijeđenje mjera kojima će se ostvariti glavni cilj - zaštita i održivo korišćenje zaštićenog područja. Tematske oblasti koje su razrađene i kroz jednogodišnji izvještaj su:

- Sistem upravljanja područjem;
- Biodiverzitet;
- Kulturno nasljeđe;
- Razvoj turizma;
- Razvoj lokalnih zajednica;
- Infrastruktura;
- Edukacija i istraživanje-biodiverzitet i kulturno historijsko naslijeđe;
- Promocija i marketing
- Saradnja sa lokalnom zajednicom
- Infrastruktura

1. SISTEM UPRAVLJANJA PODRUČJEM

1.1. Pokrenuti rad upravljača Parkom prirode

Agenciji za razvoj i zaštitu Orjena je na korišćenje 2022. godine ustupljen Avanturistički park, kao i zaposleni, koji su i dalje u radnom odnosu u Agenciji. Tokom 2025. godine u Agenciji za razvoj i zaštitu Orjena, bilo je dvadesetdvoje zaposlenih lica i to: sedam lica sa visokom stručnom spremom i petnaest lica sa srednjom stručnom spremom. Zaposleni su obavljali poslove zaštite prostora (prirodnih i kulturnih vrijednosti), promocije, turizma i administracije.

Shodno sporazumu o zajedničkom djelovanju u vanrednim situacijama sa institucijama koje su prisutne u PP ili se graniče sa njim (Orjen- Trebinje, Kotor, Služba spašavanja, Uprava za šume, MUP, Pogranična služba), u skladu sa njima se djelovalo i tokom 2025. godine.

Park je tokom 2025. godine, unaprijedio sistem realizacije programa rada i obezbjeđivanja transparentnosti rada - Aktivnosti koje su planirane od osnivanja Agencije kao upravljača, nastavljene su da se implementiraju i tokom 2025. godine, te su svi akti, podaci i aktivnosti stavljeni u fazu ažuriranja te su i uredno dokumentovani u arhivi preduzeća.

Planska dokumentacija

U skladu sa Zakonom o zaštiti prirode ("Službeni list Crne Gore", br. 054/16 od 15.08.2016, 018/19 od 22.03.2019, 084/24 od 06.09.2024), neophodno je da Upravljač zaštićenog područja pripremi Petogodišnji plan upravljanja zaštićenim područjem i godišnji program upravljanja zaštićenim područjem.

U januaru mjesecu 2019. godine preduzete su mjere za izradu Petogodišnjeg plana upravljanja. Tokom jula 2021. godine stručna lica angažovana od strane "Šuma plan" za izradu ovog dokumenta ponovo su izašla na teren radi ažuriranja podataka odnosno evidentiranja eventualnih promjena. Petogodišnji plan upravljanja sa menadžment planom za 2022-2027 g. je pripremljen. Ovaj Petogodišnji plan upravljanja nije usvojen zbog proceduralnih grešaka i krajem 2023. godine i početkom 2024. godine pristupilo se izradi novog Plana za period od 2024. do 2029. godine, koji je u fazi dobijanja saglasnosti od strane nadležnog Ministarstva.

1.2. Efektivno i efikasno upravljanje

Neformalna saradnja je ostavrena sa GEF organizacijom sa ciljem unapređenja i razvoja efektivnog i efikasnog upravljanja Parkom prirode Orjen te je iskazana zainteresovanost za primjenu metoda na Evropskom nivou (LIFE PAME-EUROPE), kao pilot područje za implementaciju alata za efektivno upravljanje zaštićenim područjima.

2. BIODIVERZITET

2.1. Očuvanje i zaštita

U saradnji sa NVO EnvrPro podržana je inicijativa za očuvanje i zaštitu lokacije, koja je stanište velikog pelima (*Salvia brachyodon*) i drugih značajnih biljnih vrsta. Tokom perioda 2024-2025, sprovedene su aktivnosti istraživanja, prikupljanja sjemena, podizanja mladih sadnica i translokacije jedinki vrste velikog pelima (*Salvia brachyodon*), ugrožene i prostorno ograničene vrste istočnog Jadrana.

2.2. Rad čuvarske službe

Upravljač Parkom prirode je dužan da obezbijedi unutrašnji red i čuvanje zaštićenog prirodnog dobra u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjem redu i čuvarskoj službi. Službu zaštite vrše zaštitari (nadzornici) zaštićenog prirodnog dobra. Nadzornik je dužan da vrši dužnost u službenom odijelu, ima identifikacionu oznaku i može nositi oružje, u skladu sa zakonom. Identifikacionu oznaku izdaje organ uprave nadležan za poslove policije u skladu sa posebnim zakonom kojim se uređuje zaštita lica i imovine.

Ovlašćenja i dužnosti nadzornika definisani su u članu 106 Zakona o zaštiti prirode. U toku vršenja službe, ukoliko zaštitar ustanovi da je došlo do povrede pravila unutrašnjeg reda i kršenja režima zaštite, ovlašćen je i dužan da:

- legitimise lice koje zatekne u zaštićenom prirodnom dobru;
- daje upozorenja ili izdaje naređenja u skladu sa posebnim zakonom kojim se uređuje zaštita lica i imovine;
- izvrši pregled lica, svih vrsta vozila, plovila, stvari i tovara;
- zadrži lice zatečeno u izvršenju krivičnog djela u skladu sa posebnim zakonom kojim se uređuje zaštita lica i imovine;

- obezbijedi mjesto događaja u skladu sa posebnim zakonom kojim se uređuje zaštita lica i imovine;
- privremeno oduzme predmete kojima je izvršen prekršaj ili krivično djelo i predmete koji su nastali ili pribavljeni izvršenjem takvog djela i da predmete preda upravljaču zaštićenog prirodnog dobra radi čuvanja;
- odmah obavijesti organ upravljanja nadležan za poslove inspeksijskog nadzora;
- lice bez ličnih isprava, zatečeno u vršenju prekršaja ili krivičnog djela, odmah preda ili obavijesti nadležni organ za poslove policije;
- zatraži uspostavljanje prethodnog stanja, odnosno naredi mjere za sprječavanje i uklanjanje štetnih posljedica;
- sarađuje sa vlasnicima i korisnicima prava na nekretninama u zaštićenom prirodnom dobru u cilju zaštite prirode;
- pruža pomoć posjetiocima zaštićenog prirodnog dobra i lokalnom stanovništvu;
- Shodno istom članu u vršenju službe nadzornik je dužan da: pokaže identifikacionu oznaku;
- da licu od kojeg je naplatio novčanu kaznu ili oduzeo sredstva i druge predmete izda odgovarajuću potvrdu.
- U skladu sa posebnim zakonom kojim se uređuje zaštita lica i imovine nadzornik mora da ispunjava uslove i ima dozvolu za vršenje poslova zaštite.

U 2025. godini služba zaštite, sprovodila je redovne i vanredne aktivnosti u skladu sa planom upravljanja Parka Prirode Orjen. Redovne aktivnosti su: obilazak zaštićenog područja po planu i programu godišnjeg plana upravljanja, znatan dio zaštićenog područja je moguće obići samo pješke, te se te redovne aktivnosti koriste i za održavanje staza odnosno čišćenje staza i vidikovaca. “Staza zdravlja,, kao vrlo korišćeni dio u zaštićenom području obilazi se i održava više i češće od ostalih staza. Vidikovci sa mobilijarom takođe su se obilazili po planu i program radi kontrole stanja ovih objekata. U toku ljetne sezone radne obaveze se proširuju i dopunjuju protivpožarnim dežurstvima i osmatranjima. Redovne aktivnosti zaštitarske službe su i: kontrola zaštićenog područja u smislu neposrednog uvida u stanje prostora i mogućih lako uočljivih promjena biodiverziteta; nekontrolisane gradnje; oštećenja ili uništenja staništa flore i faune, krivolova; obezbjeđenja migracionih puteva životinjskih vrsta koje žive u zaštićenom području kao i uznemiravanja istih u mjeri u kojoj je to moguće.

U 2025. godini godišnjim planom upravljanja predviđeno je i ostvareno čišćenje „Staze zdravlja“, staze ka toponimima Poljice, Duge, pod Duge, Ristove doline, Balješina lokva, Bjelotina, Ubaljska planina, kolski put iznada Mekog dola do Pijace. Nastavljeno je dalje održavanje vidikovaca i zamjena

oštećenih dijelova, farbanje ograde kod Avanturističkog parka, košenje i održavanje pijace, bistjerne kod doma.

2.3. Očuvanje, zaštita i obnova

U skladu sa zakonskim propisima šumom, šumskim plodovima, ljekovitim biljem i divljači na prostoru Parka upravlja Uprava za šume odnosno Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. Uloga upravljača Parka u kontroli i očuvanju korišćenja šuma, šumskih plodova, ljekovitog bilja i divljači je usko povezano sa radom Uprave za šume i Ministarstva na zaštićenom području a u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode.

Obzirom da dvije nadležnosti, Parka i Uprave za šume, proizilaze iz različitih zakona, može se zaključiti da koordinacija u nadležnosti nije jasna do kraja, kako bi se efikasno upravljalo zaštićenim područjem (Zakon o zaštiti prirode, Zakon o šumama i Zakon o lovstvu). Tokom prethodnog perioda nastavljena je saradnja sa Upravom za šume za izdavanje Agenciji na uvid plana aktivnosti i plana upravljanja šumama na teritoriji parka.

Asistencije pri gašenju požara - u razdoblju učestalih ljetnjih požara, članovi zaštitarske službe Agencije su, zajedno sa pripadnicima Službe zaštite i spašavanja, dežurali i gasili požare. Zajednički rad na terenu sa Službom zaštite i spašavanja je dio već standardne procedure djelovanja u ovakvim i sličnim slučajevima.

Tokom jula 2025. godine, požar na Boroviku izazvan udarom groma u ovaj vrh unutar prve zone zaštićenog područja Park prirode Orjen, kojom prilikom je izgorjela određena površina pod munikama, strogo zaštićenom endemičnom vrstom. Taj kraj je zadnjih decenija već gorio, tako da su stabla munike i onako bila znatno prorijeđena. Ovo je još jedan od događaja koji ukazuje na klimatske promjene koje na Orjenu donose manjak ljetnih padavina, ali ga ne pošteđuju grmljavinskih procesa, koja često dovodi do izbijanja šumskih požara u samim vrhovima.

3. KULTURNO NASLIJEĐE

3.1. Učešće na stručnim skupovima

Na Cetinju smo učestvovali u konsultacijama o Strategiji jačanja upravljanja, promocije i održivog korišćenja kulturnog nasljeđa u Crnoj Gori, održanom u Ministarstvu kulture i medija. Među brojnim temama, našu smo prvenstveno prepoznali u trećoj sesiji „Kultura-priroda-ljudi“, koja je potencirala potrebu povezivanja kulturne i prirodne baštine, odnosno stručnih službi sa lokalnim stanovništvom, jer za optimalan rad Parka prirode Orjen (a i drugih zaštićenih prirodnih površina), od značaja je usklađena zaštita i prirodne i kulturne baštine, a sve u saradnji sa lokalnim stanovništvom koje treba da učestvuje, ali zatim i da osjeća benefite tog zajedničkog posla.

U Crnogorskoj akademiji nauka i umjetnosti posvećeni arheologiji, učestvovali smo u dva događaja okrugli sto „Stanje i razvoj arheologije u Crnoj Gori, te predstavljanju monografije Dejana Gazivode, Antički kultovi na tlu Crne Gore.

U Pomorski muzeju u Kotoru, ambasada Republike Poljske u Crnoj Gori je bila pokrovitelj arheološke konferencije „Da li prošlost ima budućnost u Risnu? Iskustva i nade konzervatora i arheologa”.

Učestvovali smo u Risnu u panel diskusiji „Primorski stil gradnje i pejzaž, tradicija, izazovi i inicijative za očuvanje. Osim risanskih palata, naglasili smo da su suburbano i ruralno graditeljsko nasljeđe takođe vrijednosti koje često ne prepoznajemo. Primitivnije ne znači bezvrijedno, to je takođe dio kulturne baštine koji bi trebalo očuvati.

3.2. Događaji sa kulturnom dimenzijom u kojima smo učestvovali

Herceg Novi je obilježio Dan Evrope kulturnom manifestacijom „Noć tvrđava“, realizovanu uz podršku Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, kroz inicijativu „Opštine za EU“, saopšteno je iz Evropske kuće. Program je započeo edukativnim predavanjem o fortifikacionom nasljeđu na tvrđavi Forte Mare, gdje je arheolog Željko Starčević ispred Agencije za razvoj i zaštitu Orjena učenicima osnovnih i srednjih škola predstavio značaj lokalnih utvrđenja, njihovu istorijsku vrijednost i ulogu u savremenim kulturnim tokovima.

Podržali smo održavanje XI revijalnog bućarskog prvenstva na Orjenskom sedlu, u Parku prirode, budući da je bućanje u svom starijem obliku bilo, ne sport, nego vrlo raširena kulturna navika svakog, pa i najmanjeg naselja, uključujući podorjenska sela.

Održali smo u Prirodnjačkom muzeju Crne Gore u Podgorici predavanje o tehnici gradnje u kamenu

nasuvo i ekološkim aspektima suvoznih struktura, za organizovanu posjetu studenata u okviru manifestacije „Evropski dan baštine”.

3.3. Naši događaji povezani sa kulturnom baštinom

Već tradicionalni događaj Nad Bokom po mjesecini, koji se svako ljeto održava kod sela Kameno i osim noćne šetnje po okolnim vidikovcima, sadrži prezentaciju iz oblasti kulturnog nasljeđa našeg zaleđa. Ovog puta je tema bila „Svjetlo u tami“, to jest, istorijski pregled tradicionalnih načina osvjetljavanja prostora.

Održali smo na platou Kotobiljskog izvora u hercegovskom zaleđu IX prvenstvo Crne Gore u gradnji suvomeđe. Radi se o dvodnevnoj manifestaciji koja je prvenstveno kulturnog, a tek zatim takmičarskog karaktera. Prvog dana je održana radionica gradnje i obilazak sela Žlijebi, poznatog po svojim suvozdima, a drugog dana i samo takmičenje. Cilj manifestacije je očuvanje znanja tehnike gradnje nasuvo, te podizanje svijesti o značaju očuvanja suvozida kao važnog repera našeg kulturnog pejzaža.

Organizovali smo na Kamenom dvodnevni događaj posvećen sagledavanju mogućnosti za obnovu nekada veoma rasprostranjenih katuna na Orjenu, a danas, gotovo pred gašenjem. Prvi dan je otvorena izložba fotografija i održana panel-diskusija o orjenskim katunima. dok je drugog dana upriličena pješačka edukativna tura Vrbanj-Vučji do, uz naše stručno vođenje, ali i nekadašnjeg stanovnika ovog kraja, kruševičanina Milana Milanovića.

3.4. Ostalo

Izrađen je unikatni edukativni suvenir „Kamena slagalica“, što je primjer naknadnog korišćenja rezultata stručnog rada iz oblasti kulturne baštine u svrhu razvoja promotivno-edukativnog proizvoda Parka prirode Orjen, čiji je jedan od glavnih simbola upravo kamen, bilo onaj u prirodi, bilo preoblikovan ljudskim radom, kao što je to slučaj sa suvoznim strukturama.

4. EDUKACIJA I STRAŽIVANJA

4.1. Edukacija i interpretacija

Obilježavanje međunarodnih datuma iz oblasti prirodne i kulturne baštine

Obilježeni su važni ekološki datumi. Za Međunarodni dan planina organizovana je ekološka akcija čišćenja u saradnji sa NVO sektorom (NVO Ne bacajmo boce) i komunalnim preduzećem u Herceg Novom, čime je dodatno ojačana mreža partnera koji se bave zaštitom prirode i održivim razvojem.

4.2. Naučna istraživanja

Naučno-istraživački rad

Nakon speleološkog istraživanja, izrade plana speleo-objekta i arheološkog izvida u kojem su konstatovani površinski nalazi keramike i brojnih vatrišta, u Velikoj pećini u Ljutom kršu na Orjenu, potpisan je Memorandum o saradnji Agencije za razvoj i zaštitu Orjena i JU Muzej i galerija, te je mješovita ekipa, pojačana sa poljskim arheolozima (koji su proteklih decenija radili na antičkom Risnu), provela trodnevno istraživanje ovog zanimljivog lokaliteta, a rezultati starosti ovom prilikom izuzetog materijala će biti određeni C-14 metodom u laboratoriji u Poljskoj. Arheološko istraživanje je jedan od preduslova za razmatranje mogućnosti uređenja pećine za organizovanu posjetu.

U protekloj godini nastavljen je kontinuirani rad usmjeren na prikupljanje, obradu i dokumentovanje kulturne baštine našeg zaleđa, prije svega u one nematerijalne, kao dijela koji najbrže isčezava promjenama u načinu života stanovnika podorjenskih sela. Ta aktivnost se provodi kroz formu intervjua sa audio zapisom, te njegovim prebacivanjem u pisani oblik.

5. PROMOCIJA I MARKETING

Tokom prethodne godine intenzivno je rađeno na afirmaciji i valorizaciji zaleđa u svrhu održivog razvoja turizma na sve zakonski raspoložive načine, a u skladu sa specifičnim ciljevima upravljanja zaštićenim područjem.

5.1. Razvoj turističkih sadržaja kroz organizovanje manifestacija

U toku 2025. godine, Agencija za razvoj i zaštitu Orjena, kroz sektor za odnose sa posjetiocima realizovala je značajan broj planiranih aktivnosti, uz određena odstupanja uslovljena vanjskim faktorima. Ističemo da je većina predviđenih ciljeva ispunjena, a ostvareni rezultati doprinijeli su promociji i daljem razvoju Parka prirode Orjen kao atraktivne turističke destinacije.

1. maj na Vrbanju

Povodom obilježavanja praznika rada 1. maja na platou ispred Avatrističkog parka održan je cjelodnevni zabavni program u organizaciji Agencije za razvoj i zaštitu Orjena koji je uključio, muzički program, šetačke ture, zabavu za djecu, gastro ponudu, školu u prirodi uz mogućnost organizovanog prevoza.

Dodjela paketića za novu godinu

Dodjela je zbog loših vremenskih uslova, odložena za početak 2026. godine.

5.2. Organizovanje turističkih pješačkih tura

Agencija za razvoj i zaštitu Orjena je i tokom 2025. godine nastavila sa organizovanjem već ustaljenih tura:

- Blago iz Srca Orjena (odlazak do Subrinog amfiteatra i prezentacija pravljenja koktela od snijega),
- Carev put (odlazak do Orjenskog Sedla, prezentacija pravljenja koktela od snijega),

- Hercegnovski vremeplov (pješačka tura iz centra grada do Kamenog uz zanimljivu imanje poznatu stranu istorije ovog podneblja),
- Selo Žlijebi (odlazak do sela Žlijebi panoramskom stazom Spile, obilazak kamenogsela).

Pored ovih tura u ponudi su promovisane i dvije unikatne MTB (mountainbiking) ture. Za goste sa više iskustva i prave sladokusce tu je uvijek pružena mogućnost organizacija i individualnih tura prema sposobnostima turista koji nam se obrate (Veliki kabao 1894 m najviši vrh na Jadranu i vrh Subra 1679 m najljepši detalj primorskih Dinarida ...).

Uspješno je realizovano više promotivnih pješačkih tura za lokalno stanovništvo Herceg Novog. Poseban značaj imale su specijalne ture sa mladim vaterpolistima, koje organizuje i predvodi proslavljeni sportista Andrija Prlainović.

Primjetan je iz godine u godinu rast interesovanja turista za posjetu PP Orjen. Saradnja sa najvećim hotelima u našoj opštini nastavljena je i tokom 2025. godine. Takođe ostvarena je značajna saradnja sa lokalnim planinarskim klubovima PK Subra i PK Niskogorci. Saradnja se ogledala u zajedničkom organizovanju pojedinih događaja, započeta je i obnova manifestacije Orjenski đir, trke sa međunarodnim karakterom.

5.3. Nastupi na sajmovima i prezentacijama

Plan učešća na turističkim sajmovima u regionu je djelimično realizovan učešćem na sajmu Turizma u Bjeljini.

5.4. Avanturistički park Vrbanj

Avanturistučki park Vrbanj je počeo sa radom 01.05.2025. godine, a zatvoren je 17.11.2025. godine. Ukupno ga je posjetilo 689 posjetilaca.

	KORISNICI PARKA		
MJESEC	DJECA	ODRASLI	UKUPNO
MAJ	124	34	158
JUN	37	30	67
JUL	109	44	153
AUGUST	121	51	172
SEPTEMBAR	44	25	69
OKTOBAR	21	14	35
NOVEMBAR	28	7	35
UKUPNO	484	205	689

5.5. Informativni kiosk na Škveru

Tokom cijele godine, na Škveru je bio postavljen informativni kiosk posvećen promociji Parku prirode Orjen i Avanturističkom parku. Kiosk je radio radnim danima od 9 do 21 čas, subotom od 9 do 13 časova, dok nedjeljom nije radio.

Na ovom punktu, posjetioci su imali priliku da se informišu o prirodnim vrijednostima Parka prirode Orjen, kao i o sadržajima Avanturističkog parka. Dijeljene su informativne brošure o flori, fauni i mogućnostima za rekreaciju, planinarenje i ekoturizam na području Orjena.

5.6. Promocija putem digitalnog i tradicionalnog marketinga

U toku 2025. godine Agencija za razvoj i zaštitu Orjena nastavila je da radi na promociji PP Orjen i same planine Orjen kao dijela ukupne turističke ponude Herceg Novog, a sve u cilju kreiranja imidža i promocije Herceg Novog, kao kvalitetne, atraktivne i raznovrsne cjelogodišnje turističke destinacije. Promotivne aktivnosti su se sprovodile kroz društvene mreže, web stranicu, putem digitalnih i štampanih medija, redovnim kreiranjem sadržaja za objave, gostovanjima u medijima, učešćem na press konferencijama.

6. RAZVOJ LOKALNE ZAJEDNICE I INFRASTRUKTURA

Sa razvojem Parka nastojimo da unapređujemo integrisanje lokalnog stanovništva u procese ostvarivanja benefita postojanja zaštićenog područja što je i jedan od ciljeva Parka. Agencija je i tokom 2025. godine nastavila da kroz promociju značaja i vrijednosti Parka u prvi plan stavi lokalno stanovništvo koje naseljava prostor Parka, kroz obezbjeđivanje potpune informisanosti o značaju Parka za njihov životni standard. Time se nastoji povećati produktivnost lokalnog stanovništva u smislu da se njihovi proizvodi/usluge prodaju turističkim subjektima/turistima koji posjećuju Park Prirode.

Podstakli smo seoska domaćinstva sa teritorije PP Orjen na ulaganje u sopstvene aktivnosti na poboljšanju ponude da bi u budućnosti bili konkurentniji na turističkom tržištu. Sa tim u vezi smo u naše unikatne pješačke ture uključili domaći snack obrok, doručak za goste od domaćih proizvoda koji jedu u prirodi.

7. IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI FINANSIJSKOG PLANA AGENCIJE ZA RAZVOJ I ZAŠTITU ORJENA DOO HERCEG NOVI ZA 2025. GODINU

Polazna osnova

Polaznu osnovu troškova i rashoda potrebnih za rad upravljača Parka prirode „Orjen“ predstavljaju obaveze upravljača tim zaštićenim prirodnim dobrom koje su utvrđene u članu 56 novog Zakona o zaštiti prirode ("Službeni list Crne Gore", br. 054/16 od 15.08.2016, 018/19 od 22.03.2019, 084/24 od 06.09.2024.) kao i prikaz rashoda iz tekuće godine. Za izvršavanje tih obaveza, sadašnjem upravljaču Agenciji za razvoj i zaštitu Orjena d.o.o. treba obezbijediti finansijska sredstva u Budžetu Opštine Herceg Novi zapokriće redovnih troškova i rashoda. Prihodi su se mogli očekivati po osnovu: naknada od ulaznica u Avanturistički park i prodaje pića.

AGENCIJA ZA RAZVOJ I ZAŠTITU ORJENA DOO

IZVJEŠTAJ O PRIHODIMA I RASHODIMA OD 01.01. – 31.12.2025. GODINE

PRIHODI	Iznos €
prihodi od prodaje robe u maloprodajnim objektima	52,50
prihodi od izvršenih usluga na domaćem tržištu	7.103,00
prihodi od dotacija	288.077,87
prihodi od refundacije poreza i doprinosa	12.129,09
drugi prihoda kamata	0,04
drugi nepomenuti prihodi od smanjenja obaveza	0,76
prihodi, ispravke grešaka ranijih godina	62,44
UKUPNO	307.425,70
RASHODI	
nabavna vrijednost prodate robe u maloprodajnim objektima	18,25
troškovi materijala za održavanje higijene	97,88
troškovi kancelarijskog materijala	533,86
troškovi alata i inventara	420,69
troškovi ostalog materijala	983,02
troškovi materijala za održavanje osnovnih sredstava	2.248,20
troškovi električne energije	450,00
troškovi goriva za vozila	2.436,77
troškovi neto zarade	197.502,81
troškovi poreza na zarade i naknade zarada	5.803,27
troškovi neto naknada zarada	100,00
troškovi doprinosa na zarade i naknade zarada na teret zaposlenoga	1.120,72
troškovi doprinosa na zarade i naknade zarada na teret zaposlenoga - PIO	22.727,83
troškovi doprinosa na zarade i naknade zarada na teret poslodavca	2.938,17

Izveštaj o radu za 2025. godinu

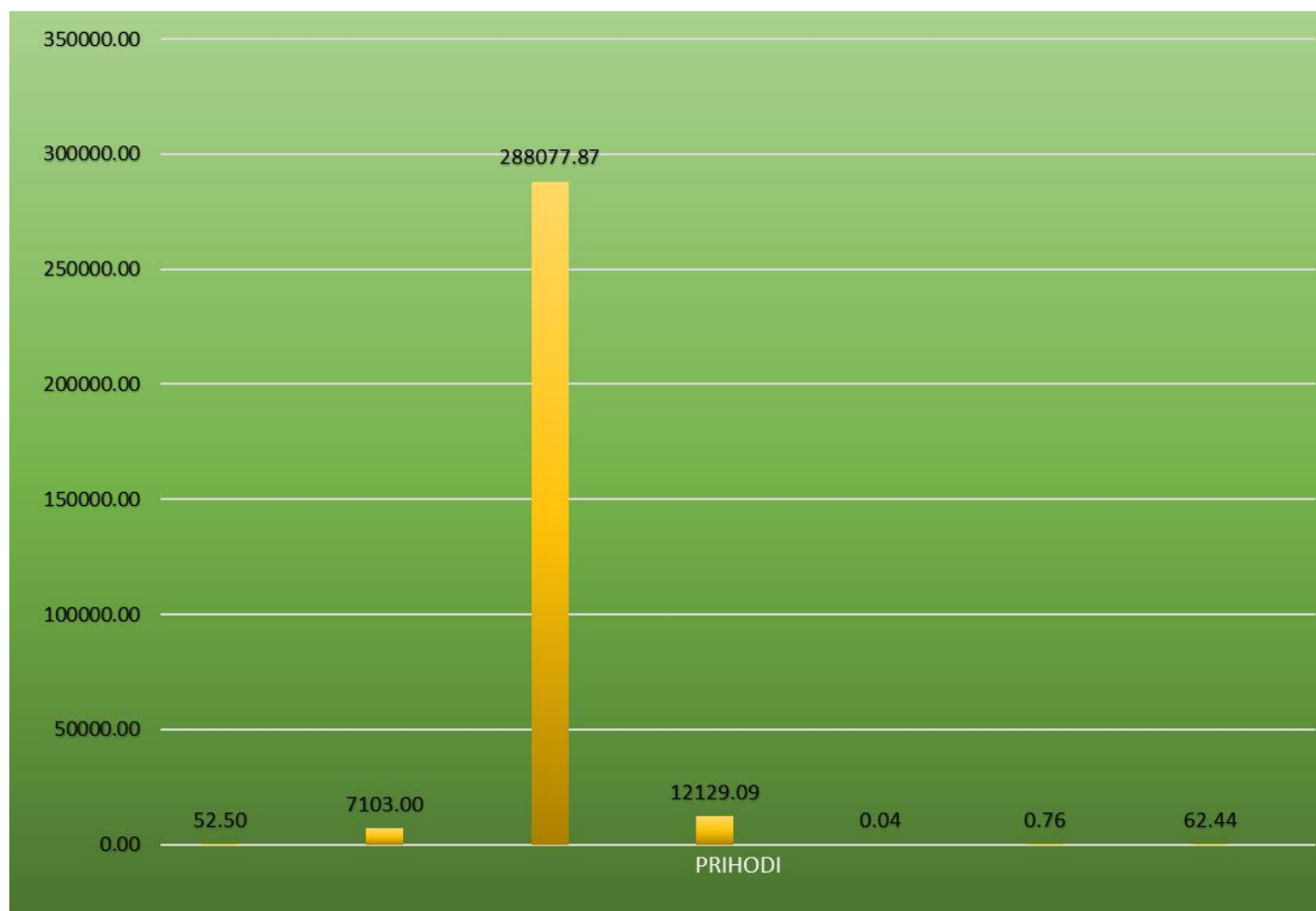
troškovi neto naknada po ugovoru o djelu i autoroskom honoraru	53.450,00
troškovi poreza i doprinosa po ugovoru o djelu i autorskom honoraru	830,50
troškovi poreza po ugovoru o djelu i autorskom honoraru	6.386,52
troškovi PIO doprinosa po ugovoru o djelu i autorskom honoraru	987,48
troškovi naknada fizičkim licima po osnovu ugovora o zakupu - neto	3.600,00
troškovi poreza na naknade fizičkim licima po osnovu ugovora o zakupu	422,35
troškovi ostalih doprinosa na naknade fizičkim licima po osnovu ugovora o zakupu	54,91
troškovi neto naknada članovima upravnog odbora	1.123,76
troškovi poreza i doprinosa članovima upravnog odbora	25,65
troškovi poreza članovima upravnog odbora	197,33
troškovi PIO doprinosa članovima upravnog odbora	146,79
naknade troškova prevoza na službenom putu	247,00
troškovi dnevnica na sl. putu u zemlji	541,00
ostale naknade troškova zaposenima, poslodavcima i drugim fiz. licima	1.200,00
troškovi usluga na izradi učinaka	7.800,00
troškovi usluga prevoza u zemlji	213,50
troškovi ptt usluga	1.395,59
troškovi usluga održavanja osnovnih sredstava u zemlji	822,80
troškovi reklame i propagande u zemlji	972,59
troškovi amortizacije osnovnih sredstava obračunati proporcionalnom metodom	3.422,88
troškovi advokatskih usluga - notarske usluge	26,62
troškovi savjetovanja i drugih intelektualnih usluga pravnih lica	8.250,00
troškovi licenci eFiskal	90,00
troškovi knjigovodstvenih usluga	3.161,60
troškovi drugih neproizvodnih usluga	1.703,86
troškovi reprezentacije u zemlji	920,40
troškovi premija osiguranja zaposlenih u toku rada	331,72
troškovi platnog prometa u zemlji	638,78
takse (adm.sud.reg.lok)	17,00
drugi rashodi kamata	2,42
rashod od prodaje postrojenja i opreme	621,54
manjkovi robe	641,27
rashod po osnovu rashodovanja zaliha robe	1.424,45
kazne za privredne prestupe i prekršaje	25,00
troškovi koji nisu dokumentovani	108,00
drugi nepomenuti rashodi	0,10
rashodi, ispravke grešaka iz ranijih godina	843,29
drugi prihod kamata	0,04
drugi nepomenuti prihod od smanjenja obaveza	0,76
UKUPNO	340.028,97

PRIHODI

Realizacijom Finansijskog plana Agencije za razvoj i zaštitu Orjena d.o.o. za 2025. godinu, na dan 31.12.2025. godine utvrđuju se realizovani prihodi u iznosu od **307.425,70€**. U strukturi ukupnih prihoda najveći procenat odnosi se na budžetska sredstva Opštine Herceg Novi, kao i prihodi od refundacije poreza i doprinosa.

U 2025. godini Agencija je ostvarila prihode i to po osnovu:

- prihodi od prodaje robe u maloprodajnim objektima – 52,50€
- prihodi od izvršenih usluga na domaćem tržištu – 7.103,00€

***Napomena: Zarada za decembar 2025. godine u iznosu od 20.087,60€ je uplaćena i isplaćena 12.01.2026. godine.**

RASHODI

Realizacijom Finansijskog plana Agencije za razvoj i zaštitu Orjena d.o.o. za 2025. godinu, na dan 31.12.2025. godine utvrđuju se realizovani rashodi u iznosu od **340.028,97€**.

Rashodi koji čine značajan dio u ukupnoj strukturi rashoda odnose se na sredstva koja se odvajaju za fiksne troškove i nesmetano obavljanje poslovanja kao što su: troškovi za neto zarade, poreze i doprinose, troškovi zakupa, komunalija, troškovi održavanja osnovnih sredstava.

Na osnovu analize realizacije finansijskog plana na dan 31.12.2025. godine konstatuje se negativan rezultat za 2025. godinu, jer su rashodi za **32.603,27€** veći od prihoda.

***Napomena: Zarada za decembar 2025. godine je zadužena u 2025. godini u iznosu od 20.087,60€, a uplaćena i isplaćena je 12.01.2026. godine. Nakon uključivanja navedenih prihoda u obračun za 2025. godinu, dolazi se do konačnog poslovnog rezultata u iznosu od -12.515,67 €.**

ZAKLJUČAK

Agencija za razvoj i zaštitu Orjena je u proteklom periodu nastavila intenzivno da radi na jačanju sistema upravljanja zaštićenim područjem. Kao upravljač zaštićenog područja Park prirode Orjen, kontinuirano se radi na razvijanju i edukaciji o biodiverzitetu Orjena sa: mještanima, djecom školskog uzrasta iz Herceg Novog kroz program i posjetiocima parka kroz edukativne turističke ture. Uspostavljena je saradnja sa vaspitno obrazovnim ustanovama i radionicama za djecu svih uzrasta.

Razvoj turizma je od velikog značaja za povećanje životnog standarda stanovništva i uravnoteženje regionalnog razvoja, kako na državnom tako i na lokalnom nivou. Agencija za razvoj i zaštitu Orjena je svjesna da svojim radom i naporima mora da bude odgovorna i sprovodi kvalitetne promotivne i druge aktivnosti koje će u budućem periodu još više doprinijeti da PP Orjen postane prepoznatljiv turistički proizvod koji nudi Herceg Novi.

Organizacija raznovrsnih manifestacija i kreiranje novih atraktivnih turističkih tura značajno obogaćuje boravak turista koji posjećuju PP Orjen, a doprinosi i kreiranju imidža za generacije turista koje dolaze. Postojeće stanje ukazuje na značajan prostor za napredak. Prije svega, potreban je veliki napor da se kreira prepoznatljivost turističkog proizvoda izvan granica regiona.

U toku 2025. godine rashodi su bili veći od prihoda u vsini od **32.603,27€**, (zarada za decembar 2025. godine u iznosu od 20.087,60€ je uplaćena i isplaćena 12.01.2026. godine), pa se poslovna godina u finasijskom smislu može smatrati negativana. U toku 2026. i 2027. godine potrebno je finansije voditi disciplinovano i odgovorno, kako bi se Agencija za razvoj i zaštitu Orjena dovela do pozitivnog bruto bilansa.

U narednom periodu očekujemo nastavak uspješne saradnje sa Turističkom organizacijom Herceg Novi, institucijama lokalne zajednice, NVO sektorom i svim zainteresovanim partnerima. Naš zajednički cilj ostaje kreiranje prepoznatljive i kvalitetne turističke ponude, koja objedinjuje ljepote mora i planine – ono što Herceg Novi čini jedinstvenim.

V.D. IZVRŠNOG DIREKTORA

Spasojević Predrag

Spasojević Predrag